

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เรียกว่ากระแสโลกาภิวัตน์ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์ ศิลปะ ดนตรี และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างมาก โดยเฉพาะระบบการศึกษาทุก ๆ ระดับชั้นมีการเปลี่ยนแปลงในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้เกิดการขยายทั้งสถานศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันการศึกษาและมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ โดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ และเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์โครงการความร่วมมือทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง(ประจวบ ไชยสาส์น :2542)

ในอดีตจังหวัดเชียงใหม่มีสถาบันอุดมศึกษาที่สอนในระดับปริญญาตรีเพียง 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยพายัพ ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีจำนวน 11 แห่ง จึงนับได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างเต็มที่ มีจำนวนคนที่ต้องการเข้ารับการศึกษาระดับสูงเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก สถาบันอุดมศึกษาต่างเปิดสอนหลักสูตรหลากหลายสาขาวิชา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เป็นที่น่าสังเกตว่าการเปิดหลักสูตรสาขาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทยมีเพียง 9 แห่ง แยกเป็นเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล 7 แห่งและเอกชน 2 แห่งดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีในระดับปริญญาตรี 7 แห่งคือ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะครุศาสตร์,คณะศิลปกรรมศาสตร์)
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) (คณะมนุษยศาสตร์)
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)(คณะมนุษยศาสตร์)
4. มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์)

5. มหาวิทยาลัยนเรศวร (คณะมนุษยศาสตร์)
6. สถาบันราชภัฏ เปิดเฉพาะบางแห่ง (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)
7. สถาบันราชมนฑล คลอง 6 (คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาดุริยางค์ศิลป์)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีในระดับปริญญาตรี 2 แห่งคือ

1. มหาวิทยาลัยพายัพ (คณะมนุษยศาสตร์)
2. มหาวิทยาลัยรังสิต (คณะสังคมศาสตร์)

จากการสำรวจในปี 2545 พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีถึงระดับปริญญาโทมีเพียง 3 แห่งคือ

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)
2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะศิลปกรรมศาสตร์)
3. มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์)

สถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวข้างต้นล้วนตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งสิ้น ไม่พบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับปริญญาโทในส่วนภูมิภาค

มหาวิทยาลัยพายัพ ในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีสากลถึงระดับปริญญาตรี โดยได้เปิดสอนมาแล้วเกือบ 30 ปี มีศักยภาพและความพร้อมในหลายด้านในการจัดการเรียนการสอน จึงมีโครงการเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับปริญญาโท เพื่อยกระดับการเรียนการสอนวิชาดนตรีให้สูงขึ้นและเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ ในการเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับปริญญาโท จำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะทำให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทสาขาวิชาดนตรี เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปประกอบการวางแผนเปิดดำเนินการสอนหลักสูตรดนตรีในระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยพายัพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อดำรงความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีที่มหาวิทยาลัยพายัพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลในสถาบันอุดมศึกษาในภาคเหนือ ที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีจำนวน 8 สถาบันคือ

1. มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
2. มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
3. สถาบันราชภัฏเชียงราย
4. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
5. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
6. สถาบันราชภัฏมิبودสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
7. สถาบันราชภัฏลำปาง
8. สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้บริหารหลักสูตรและคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีในเขตจังหวัดภาคเหนือจำนวน 8 สถาบัน รวมจำนวนทั้งสิ้น 64 คน นักศึกษาวิชาเอกดนตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 3 และ ปีที่ 4 จำนวนรวมทั้งสิ้น 369 คนและศิษย์เก่าภาควิชาดุริยศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพจำนวน 336 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 769 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารหลักสูตรและคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีในเขตจังหวัดภาคเหนือจำนวน 8 สถาบัน รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน นักศึกษาวิชาเอกดนตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 3 และปีที่ 4 จำนวนรวมทั้งสิ้น 152 คนและศิษย์เก่าภาควิชาดุริยศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพจำนวน 81 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 269 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ หมายถึงสถานศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีเป็นวิชาเอกถึงระดับปริญญาตรี ซึ่งมีสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์จนถึงจังหวัดเชียงราย

ผู้บริหารหลักสูตร หมายถึงผู้ที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนให้ขึ้นไปตามเงื่อนไขของหลักสูตร อาจจะมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าโปรแกรมวิชา หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบ

คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ หมายถึงอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษที่รับผิดชอบสอนวิชาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาดนตรีจนถึงระดับปริญญาตรี

ศิษย์เก่าภาควิชาดุริยศิลป์ หมายถึงผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาดุริยศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 จนถึงปีการศึกษา 2545

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้รับทราบความต้องการในการศึกษาค้นคว้าในระดับปริญญาโทสาขาวิชาดนตรี
2. ได้รับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับปริญญาโท
3. สามารถนำผล การวิจัยไปประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทสาขาวิชาดนตรีของมหาวิทยาลัยพายัพต่อไป